

Suomen puolalainen sotasankari majuri Majewski

Jokainen koululainen Puolassa tietää, että puolalaiset ovat taistelleet monissa maissa ja monissa armeijoissa lippujen alla, joihin oli kirjailtu kauniit sanat: *Za wolność naszą i waszą* (Meidän ja teidän vapauden puolesta). Traditio syntyi kansannousun aikana. Puolalaiset kapinoitsijat halusivat osoittaa venäläisille, etteivät kansat ole vihollisia keskenään, vaan yhteinen vihollinen on molempia orjuuttava tsaarinvallta.

Toisen maailmansodan aikana yksittäiset puolalaiset ja kokonaiset puolalaiset armeijat osallistuivat taisteluihin Saksa ja sen liittolaisia vastaan.

Osa taisteli asuinmaansa armeijoissa, kuten Karl Arnold Woldemar Majewski Suomessa.

Majewski syntyi puolalais-suomalaiseen perheeseen 1892 Tallinnassa. Isä, everstiluutnantti Alexander Stanislaus Majewski oli palvelut Suomessa ja mennyt naimisiin Irene Hellmanin kanssa.

Todistamattoman tarinan mukaan Majewskin suku on vanhaa puolalaista aatelis-toa ja sen vaakunana oli Puolassa hyvin tunnettu *Strykoko*.

Ratsuväkiperinteet

Parhaat puolalaiset ratsuväen traditiot ehkä painoivat vaakakupissa, kun nuori Arnold Majewski hakeutui Suomen armeijaan.

Arnold Majewski 1892-1942

Hän osallistui Suomen sisällissotaan Karjalan armeijakunnan riveissä ensin joukko-johtajana ja myöhemmin komppanian päällikkönä. Hän taisteli Raudussa, Terijoel- ja Viipurissa ja kunnostautui rohkeilla retkillä vihollisen selustaan.

Kursseja ja kadettikoulun käytyään Majewski sai luutnantin arvon 1920. Seurasi palvelu Hämeen Ratsurykmentissä Lappeenrannassa. Ratsumestariksi hänet ylennettiin 1927.

Värikäs persoona

Majewski oli värikäs persoona. Ruotsinkielisenä hän puhui suomea murtaen ja ak-

sentilla muistuttaen näin marsalkka Mannerheimia.

Lappeenrannan palveluvuosina Majewskista tuli kaikkien tuntema hahmo. Suomalaiset käänsivät pitkän ja vierasmaalaisen nimen muotoon *Mäski*, ja sillä nimellä sotilaatkin hänet tunsivat.

Majewski eli aika surutonta, joidenkin mielestä hoitontakin elämää. Sen ajan upseeripalkka ei välttämättä riittänyt. Ikuisesta vekselikierteestä suivaantunut Majewski totesikin tyytyväisenä talvisodan puhjettua: "Pärkkele hyvä, että teme kaksikymmentävuotinen hermosota päättyi."

Majewskin originelli käytös sisälsi myös myöhästellyt. Kerrotaan muiden upseerien odotelleen Majewskia maastossa rauhanajan harjoituksessa ja kiukkuisen everstin kysyneen paikalle ratsastaneelta Majewskilta: "Ratsumestari Majewski, kumpi meistä odottaa?" Siihen Majewski vastasi rauhallisesti: "Härrä eversti, se odottaa, joka tulee ensin."

Rohkeutta etulinjassa

Talvisodassa Majewski taisteli Kollaan rintamalla eskadroonan päällikkönä. Sielläkin hänen rohkeutensa tuli hyvin esille tunnusomaisella, omaperäisellä tavalla. Hänen kerrotaan kahlanneen lumessa muiden edellä ja antaneen sotilailleen ohjeita: "Ratsumies, pärskele. Amppuka tuo rysse tuosta pois."

Toisen tarinan mukaan Majewski halusi totuttaa esikuntansa tykistötuleen. Hän vei miehet etulinjaan, jolloin ihan lähistölle osui kunnan keskitys. Henkilövahinkoja onneksi ei tullut. Riemuitseva Majewski heitti: "Katsokaa nyt, kuinka pärkkelen hoonosti ne ampuu."

Kun venäläiset tykkimiehet korjasivat suuntausta ja ampuivat uudestaan, suomalaiset peittyivät lumeen ja multa, mutta kukaan ei loukkaantunut. Silloin Majewski totesi: "Nyt näkee, kuinka pärkkele hoonosti rysse ampuu. Aivan kohdalle, eikä sittenkaan satu."

Haavoittuminen

Talvisodan viimeisinä päivinä Majewski haavoittui, kun tavoilleen uskollisena ei suojautunut kovimmassakaan luotisateessa. Ammusten sirpaleet leikkasivat hänen rintansa, kaulaansa ja kätensä. Huomattuaan kaulasta tulevan verikaaren, Mäski komensi lähellä oleva sotilasta: "Antaka minu pistooli. Pärkele minä ampuu itten."

Kun lääkärit miehet tulivat nopeasti ta-

pahtumapaikalle ja Majewski vietiin sidontapaikalle, hän piti koko ajan sormea kaulan reiässä estäen verenvuodon.

Hän ehti vielä rintamalle ennen rauhantuloa. Väliarhauksen aikana Majewski ylennettiin majuriksi.

Talvisodan ansioista Majewskille esitettiin jopa Mannerheim-ristiä. Ehdotusta perusteltiin sillä, että majuri osoitti sotatoimissa ikänselleen upseerille ainutlaatuista pelottomuutta ja rohkeutta.

Erityisesti mainittiin Majewskin ansiot etujoukon komentajana, kun taisteluosasto "Walkman" eteni lyhyenä talvipäivänä 27.12.1939 noin 20 kilometriä taistellen. Osasto löi vihollisen sivustavarmistuksen Patalennoinkankaalla ja säilytti täten yllätysmomentin.

Eversti Antero Svensson puolsi ehdotusta kommentillaan:

Koska majuri Majewski jatkuvasti, myös pataljoonan komentajana osoitti samanlaista urhoollisuutta ja yritteliäisyyttä sekä sellaista innostusta, että hän haavoituttuaan ja tuskin haavastaan parantuneena lähti takaisin rintamalle, ehdotan hänelle 1. luokan Mannerheim-ristiä.

Risti jäi saamatta - tietävästi joidenkin muodollisuuksien takia.

Rukajärven sankari

Jatkosodassa Majewski toimi pataljoonan komentajana Rukajärvellä eversti (sittenkin kenraali) Erkki Raappanan ns. *Korppidivisioonassa*.

Eversti Raappana oli tunnettu pyrkimyksestään toimia niin, että välttyttäisiin turhilta sotilaitten menetyksiltä. Siksi hän suhtautui rohkeaan Majewskiin aluksi tietyllä varauksella. Armottomassa taistelussa Karjalan erämaassa Majewski oli kuitenkin oikea upseeri oikeassa paikassa.

Kenraali Raappanan elämäkerrassa kerrotaan eräästä Majewskin suurimmista sotasaavutuksista näin:

Mannerheimin käskystä Rukajärveltä tehtiin tammikuussa 1942 kahden pataljoonan isku Muurmannin radalle... Retkeä, jolle osallistui välillisesti tai suoraan noin 2000 miestä ja 260 hevosta, johti legendaarisen maineen saavuttanut majuri Arnold Majewski. Puolalaissyntyinen Majewski oli ratsuväen upseeri, joka ei osannut hiihtää, minkä vuoksi hän kulki itse reessä. Majewskilla ei myöskään ollut kokemusta partioimisesta.

Raappana oli syystäkin tyytyväinen retken tuloksiin, etenkin kun tappiot jäivät minimaaliseksi. Paletuneita tuli sen sijaan runsaasti.

Eräs upseeri ja sotaveteraani muistelee

Entä jos ryssä panee meidät mottiin? - Syyvä hevosta kolme päivää ja sitte tulla pois, majuri Arnold Majewski vastasi.

retkeä Antti Tuurin kirjassa *Rukajärven aika näin*:

"Majewskin käsky oli suunnilleen seuraavan tapainen: "Hyvät härrät, me on saatu Marsalkalta yksi kunniakas tehtävä. Me hiihtä Muurmannin radalle, pane rata poikki ja anta ryssä pistä meidät motti. Sitte me ole kolme päivää motissa ja sitte me hiihtä takasi. Onko selvä, onko mitä kysymistä?"

Majuri Murole kysyi silloin, kuinka huolto järjestättäisiin. Siihen Majewski: "Ai, pärkele, huolto unohtu. Tuletko sine Ruotsalaisen sinne, minne mine mene?" Huoltopäällikkö Ruotsalainen sanoi: "Kyllä, herra majuri." "Selve on sitte, siellä missä mine ole, siellä kulkke huolto."

Rykmentin eläinlääkäri kysy, missä eläinlääkärin paikka marssin aikana olisi. Majewski sanoi: "No pärkele, siellä missä hevoset, siellä eläinlääkäri." Eläinlääkäri oli nuori mies ja uskalsi vielä kysyä, mitä haavoittuneille hevosille tehtäisiin. Tähän Majewski: "Me tappa hevonen, syö se ja poltta reki".

Tavat teltallakin

Kun Muurmanin radalle päästiin, miehet hävittivät Maj Guban asemaa, varastot ja kiskot. Työ oli vaativa, pakkaslukemat lähellä 50 astetta Celsiusta, ja takana uuvuttava neljän päivän hiihto uppoavassa lumessa.

Silti Majewski ei unohtanut hyviä tapojaan. Näin kertoo toinen mukana ollut:

"Oltiin Voldajärvellä Muurmannin radan retkellä, pääjoukko oli jo radalla. Lähettti tuli sanomaan, että majuri Majewski käskkee teltalleen. Sonnustauduin matkaan ja löysin Majewskin teltan.

Siellä oli katettuna hieno illallinen, Majewskilla oli vitivalkoinen, puhdas paita

päällä ja pöydässä hienot viinit. Schauman oli jo siellä ja joku neljäntenä, en muista kuka. Majewski tarjosi hienon illallisen, puhuttiin sivistyneesti ja oltiin hienoja."

Muurmannin radan retki teki Majewskista ja hänen sotilaistaan ihailun kohteen. Legendat taitavasta, erinomaisesta ja rohkeasta upseerista kasvoi kasvamistaan.

Kohtalona Peukalonniemi

Lokakuun 10. päivänä 1942 venäläinen pataljoona hyökkäsi kohti Majewskin pataljoonan tukikohtaa Peukalonniemessä, missä linjat olivat vain 100–150 metrin päästä toisistaan.

Suomalaiset pystyivät torjumaan rajun hyökkäyksen, joka muuttui jopa käsirysyksi ja puukon käytöksi. Satoja kuolleita venäläisiä makasi suomalaisten juoksuhaudoissa ja etumaastossa. Suomalaisista kaatui vain muutama.

Sotilaitten kertomusten mukaan Majewski kiersi juoksuhaudoissa ja kiitti jokaista: "Mine kiittä, pojat tehdä hyve työ."

Tiedotuskomppanian miesten tultua paikalle Majewski lähti itse näyttämään röykkiöitä kaatuneita venäläisiä. Silminnäkijöiden mukaan TK-miehet katselivat etumaastoa periskoopin läpi, mutta Majewski käveli pää pystyssä.

Majewski osoitti kuolleita ratsupiiskallaan. Kun hän pääsi laskuissaan kolmeen kymmeneen, venäläinen tarkka-ampuja painoi liipaisinta. Luoti osui Majewskin leukaan ja meni kurkusta läpi.

Mäski kuoli heti. Kuten eräs mukana ollut upseeri totesi, tunnetuin ja rohkein Rukajärven lohkon komentaja kuoli tarpeettomasti.

Nuori aviovaimo — miestänsä 25 vuotta nuorempi Helga Sonck-Majewski — sai vas-

Majewski ratsastaa eli tarinoita Mäskistä

Ennen sotaa

Lappeenrannan kasarmilla sai eräs upseeri tallista väliaikaiseen käyttöön uuden hevosen. Kaupungilla se pysähtyi itsestään kahden paikan kohdalla: pankin konttorin ja viinakaupan.

Hevosen omituinen käyttäytyminen selvisi, kun keksittiin, että kyseessä oli Majewskin ratsu.

Sodassa

Majewski ratsasti marssivien sotilaittensa edessä, kun pari venäläistä lentokonetta hyökkäsi konekiväärisarjoin suomalaisten kimpuun. Majewski komensi sotilaat pois tieltä suojaan, mutta itse jatkoi ratsun selässä pitkin tietä. Hevonen sai osuman, ja se piti lopettaa.

Jälkikäteen Majewski sai moitteita turhasta altistumisesta vaaraan komentavana upseerina. Majewski vastasi kenraalille toimineensa niin, jotta "ryssät keskittyisivät häneen ja jättäisivät pojat rauhaan". Hänen mukaansa oli huomattavasti vaikeampaa osua lentokoneesta yksinäiseen ratsastajaan kuin isompaan sotilaitten joukkoon.

taanottaa miehensä ruumiin Lieksan kodis-
saan, jonka oli laittanut kuntoon. Majewski
ei saanut nähdä yhteistä kotia koskaan.

Teksti: Stefan Widomski

Kuvat: SA

Kirjoittaja on Puolan kunniakonsuli ja Forum
Polonia -yhdistyksen puheenjohtaja.

Tuore syksyllä 2010 ilmestynyt Antti Tuu-
rin teos *Rata* kertoo Majewskin retkestä
Muurmannin radalle.

Lähteet:

Brantberg, R. 1999: Sotaupseerit. Kahden-
kymmenen yhden suomalaisen sodanaikai-
sen upseerin elämäntarina. Revontuli.
Partanen, Pohjoinen, Tuunainen 2007: E.J.
Raappana. Rajan ja sodan kenraali. Otava.
Porvali, S. 2004: Talvisodan sankarit. 105
kunnian päivää – 105 legendaa. Oy Valitut
Palat. Helsinki.
Antti Tuurin Rukajärvi-sarja. Otava